

En suksess: Andreslåtten i Sirdal i Vest Agder. Norske bønder får mye ut av den lille matjorda som finnes her til lands. Norsk landbruk er en internasjonal suksess.

Foto: Bjarne Bekkehein Aase.

En internasjonal suksess

Kommentar

Eva Nordlund

eva.nordlund@nationen.no

Norske bønder står bak en internasjonal suksess. Den norske landbruksmodellen er antakelig verdens mest effektive. Solberg-regjeringa må ikke skusle den bort.

Den norske landbruksmodellen er i internasjonal sammenheng en suksess. Få snakker om det. Unntaket er Christian Anton Smedshaug, leder i Agri Analyse. Hans mantra er «norsk landbruk er en ikke erkjent suksesshistorie». Smedshaug har rett, og suksessen bør fram i lyset.

Suksessen erkjennes også i for liten grad av bøndene sjøl. Det er ikke vanskelig å skjønne hvorfor: I årevis har norske bønder fått høre at de må rasjonalisere og bli enda mer effektive og produktive. I årevis har norske bønder også blitt mer og mer produktive, både i den konvensjonelle produksjonen og i blomstrende lokalmatbedrifter. Det er flott med norsk gull i oste-VM. Det er ikke mindre flott at vi har kjernesunn melk og Norvegia tilgjengelig i butikkhyllene hver dag, produsert av bønder i hele Norge. Finnes det noe land som får mer ut av matjorda enn Norge?

Det ligger daglig, hardt arbeid bak den norske forsyninga av mat av ypperste klasse, bak melka, ostene, brødet, potetene og grønnsakene i butikkhyllene. Bønder er vant til å være arbeidsslitne, og syter

ikke av den grunn. De er også vant til at de må jobbe mer og mer for å beholde nogenlunde den samme kjøpekraften, og at den uansett er lavere enn snittet her til lands.

Og ikke minst: Bøndene vet hva effektiv utnyttning av matjorda i dette karrige landet, handler om. De vet det er forskjell på biologisk produksjon og annen produksjon. De vet at nedleggelsen av bruk har nådd smertegrensa, og at Norge ikke har flere å miste. De vet at de ikke kan fortsette å bli «mer produktive» uten at det går ut over både dyrehelse og jordsmonn. De vet at det ikke er samfunnsøkonomisk effektivt å bruke mer antibiotika i dyreføret, det resulterer i antibiotikaresistente bakterier. De vet at det ikke er samfunnsøkonomisk effektivt å utarme jorda. Da synker produktiviteten dramatisk.

Med stor tålmodighet har bønder i generasjoner argumentert for hvorfor det er effektivt å drive kanaliseringpolitikk. De har forklart hvorfor melkebruk i distriktene og kornbruk i sentrale jordbruksområder samlet gir den mest effektive utnyttelsen av svært begrensede norske ressurser. Det koster å måtte legitimere egen produksjon hele tida, men det må gjøres. Det norske landbruket er avhengig av at også stortingsflertallet skjønner sammenhengene og tar ansvar. Men det er ikke å undres over bøndene kan glemme å skryte av at norsk landbruk er en internasjonal suksess.

Gjennom jordbruksmeldinga ber den blå-blå regjeringa Stortinget om å røske vekk mange av de ordningene som til sammen utgjør den norske landbruksmodellen, og den norske suksessen. Samtidig som landbruksminister Jon Georg Dale (Frp) ynder å skryte av norsk landbruk internasjonalt, av gode produkter, lav anti-

Oppsummert

Suksess

1 Den norske landbruksmodellen, med familiejordbruk, markedsbalansering og kanaliseringpolitikk, er en suksess.

Trussel

2 I jordbruksmeldinga røsker regjeringa i de finmaskede ordningene som sikrer suksessen.

Advarer

3 KrFs Line Henriette Hjemdal advarer mot å røre de finmaskede ordningene i landbruket, slik at det rakner.

biotikabruk og god dyrehelse - så vil han altså røske bort både tollvern og mange av de ordningene som til sammen sikrer den norske suksessen.

Høyres Gunnar Gundersen hevdet på et frokostmøte om norsk landbruk torsdag at norske bønder «må bli mer produktive». Det er feil. Den norske landbruksmodellen, med familiejordbruk, kanaliseringpolitikk, omsetningslov og markedsbalansering er en internasjonal suksess fordi den sikrer rimelig effektiv utnyttning av ressursene i hele landet, samtidig som jorda ikke utarmes, og dyra ikke proppes med antibiotika. Å sørge for markedsbalanse er effektivt og produktivt. Derfor har norske bønder samlet seg i et privat samvirke, i offentlig regi.

Danske grisebønder er «mer effektive». De «er sluppet fri» og har store besetninger. Det har ført til MRSA-bakterier i halvparten av pakkene med svineskjøtt i danske butikker. Danske svinebønder er blitt fattigere, de har vært nødt til å sette seg i gjeld for å bli store nok. Etter at melkebønder i EU ble «satt fri fra» melkekvotene, tjener ingen av dem penger, mens det produseres for mye melk. Hvor mange eksempler må landbruksministeren og Solberg-regjeringa ha for å skjønne at matproduksjon skiller seg fra annen produksjon? For å skjønne at den norske landbruksmodellen er en internasjonal suksess?

KrFs Line Henriette Hjemdal har nok forstått det: «Vi må ikke fjerne de finmaskede ordningene som sikrer landbruk i hele landet», sa hun torsdag. Det norske landbruket slik vi kjenner det, er avhengig av at KrF og Venstre klarer å hindre at en eneste maske revner. Rundt den 10. mars får vi fasiten, da skal Næringskomiteen ha sin innstilling til jordbruksmeldinga klar.

Beskjedne bønder

Suksessen erkjennes også i for liten grad av bøndene sjøl. Vi skjønner hvorfor.